

HET STRUIFVOGELSPEL SPELEN IN LIER

Archief Lier – www.kempenserfgoed.be SLI 001009028 - Struifvogelspel in Lier

Het struifvogelspel is een voormalige cafésport waarbij een speler met een houten of ijzeren vogel mikt op een schietschijf. De vogel hangt met een kabel aan het plafond of aan een dwarsbalk in de ruimte. In de bek zit een stalen pin. De speler trekt de vogel aan een leren riempje naar achter, neemt zijn positie in en laat het riempje los. De vogel raakt de schietschijf, de pin blijft steken in één van de ringen. Dat levert een bepaald aantal punten op.

Spelregels

De speler staat op een afgebakend veldje en spreidt de benen. Hij houdt met twee handen het riempje vast waaraan de vogel hangt. De ellebogen blijven dicht tegen het lichaam. De speler mikt op een punt op de grond. Hij laat riempje rustig los, waarna de vogel in een zachte boog naar de schietschijf zweeft. De speler behoudt zijn positie. Wanneer de vogel het doel succesvol raakt, blijft de pin steken in een ring en zweeft de vogel terug. Nu kan de speler zijn positie aanpassen in functie van een betere score. Wil hij meer links uitkomen op de schijf, verschuift hij zijn mikpunt naar rechts. Wil hij hoger uitkomen op de schijf, verschuift hij het mikpunt naar voor. Een beurt van een speler bestaat uit 7 schietingen, waarvan de eerste zonder punten, om de juiste positie in te nemen. Een andere speler die naast de schijf zit, trekt de pin los en geeft het aantal punten aan op een scorebalk. De puntenverdeling bedraagt gewoonlijk 25 voor de binnenste ring (de roos), 20, 15, 10 en 5 voor de middelste ringen en 1 voor de buitenste ring.

Er zijn **verschillende spelvormen**, elk met een eigen puntentelling. Bij het spel 'hoog getal' wint de speler met het hoogst aantal punten, bij 'laag getal' wint de speler met het minst aantal punten. Bovenop kan er gespeeld worden voor de 'rozenprijs', uitgereikt aan degene die het meest in de roos schoot, of de 'enenprijs', voor de speler die het meest de buitenste ring raakte.

De **prijzenpot** bestaat bij gewone schietingen meestal uit eten of drinken. Bij wedstrijden gaat het om een geldprijs. Die kon vroeger oplopen tot 250 euro.

Creatie en onderhoud

De grootte van de **vogel** is afhankelijk van de locatie waar het spel wordt gespeeld. Binnenshuis is minder ruimte dan buiten, en speelt men met een kleiner exemplaar. Wanneer de vereniging aan een nieuwe vogel toe is, richt men zich tot een **houtsnijder**, die een oud exemplaar meekrijgt als model. De wijze waarop de vleugels en de staart aan de romp zijn bevestigd, bepaalt de stevigheid en de kwaliteit. Voor de decoratieve uitwerking krijgt de houtsnijder alle vrijheid. Daarna zullen leden van de vereniging de vogel verder uitbalanceren. Ze variëren daarvoor met gewicht in de staart, zwaarte van de pin, lengte van de kabel, positie van de schietschijf.

Ook de **schietschijf** vraagt om onderhoud. De ijzeren doelringen zijn bevestigd op grenen hout. Tijdens het spel doorboren de pinnen geleidelijk aan het hout, waardoor het regelmatig moet worden vervangen. Om de roos goed vast te zetten op het blok, wordt het hout in water gelegd, zodat alles zwelt en klemt.

Ontstaan

Over de voorgeschiedenis van deze volkssport is niet heel veel bekend. In de 19de eeuw geraakte het struifvogelspel ingeburgerd in Vlaamse cafés en ontstonden hier en daar verenigingen. Vandaag zijn er nog drie actief, één in Kapelle-op-den-bos en twee in Lier, met name 'Koninklijke struifvogelmaatschappij De Kroon' en vereniging 'Wij zien 't zitten'. Aan het einde van de 20ste eeuw werd het struifvogelspel overschaduwd door de opkomst van biljart en darts. Hierdoor verdween het geleidelijk aan uit de cafés.

De Lierse struifvogelmaatschappij werd in 1952 opgericht in café De Kroon aan de Antwerpsesteenweg. Na de sluiting in 2015 verhuisde de vereniging naar een lokaal in het Fort van Lier.

Toekomst

Om de traditie in stand te houden, probeert struifvogelmaatschappij De Kroon nieuwe leden aan te trekken. Ze stellen het spel op tijdens evenementen en houden opendeurdagen. In 2018 realiseerden ze een permanente spelopstelling in het stadsmuseum. Via contact met andere schietverenigingen op het fort hopen ze de passie en de kennis onder de leden te kunnen uitwisselen en doorgeven. Jaarlijks trekt de vereniging naar Kapelle-op-den-bos om er tegen elkaar een wedstrijd te spelen.

INZENDER

Marc Van Kemenade
Koninklijke struifvogelmaatschappij De Kroon

LOCATIE

2500 Lier

PERIODE

elke eerste zaterdag van de maand en elke vierde
zondag van de maand

THEMA

Sport en spel

TREFWOORD

#sociaal gebruik #techniek